

Likvidace byšických živnostníků po roce 1948

Kopecká, Kostrhounová, Tůmová, Čotiová, Todor

- **Proces likvidace živnostníků začal již po druhé světové válce**, kdy KSČ získávala stále významnější mocenské pozice.
- Po únoru **1948** byli živnostníci označeni za třídní nepřátele a donuceni různými prostředky k likvidaci svých firem, přestože ústava zaručovala ochranu soukromého podnikání závodů do padesáti zaměstnanců
- **Likvidace zdůvodněna :**
  - zostřením třídního boje
  - výstavba socialismu podle sovětských zkušeností – vyšší formy podnikání (bez malovýroby) , vznik národních a komunálních podniků např. Svépomoc, Jednota, Masna, Chemadroga atd.
- **Komunisté se snažili dosáhnout svých cílů různými prostředky:**
  1. SLIBY A PŘESVĚDČOVÁNÍM k dobrovolnému začlenění
  2. SOCIÁLNÍ PERZEKUCÍ - hrozby a nátlak, ostré výstupy proti živnostníkům (omezování přidělu surovin, zboží, ale i pracovních sil), VYŘAZENÍ ŽIVNOSTNÍKŮ Z VÁZANÉHO TRHU- veškeré zboží museli obstarávat na volném trhu za neúnosně vysoké ceny
  3. OBVINĚNÍ Z TRESTNÉHO ČINU(šmelina, nepřístojnosti při provádění řemesla, hospodářské nesrovnalosti)a konfiskace majetku

Živnosti z

- Moudrý- hostinec
- Kostřánek – textil
- Uhlíř- KOLONIÁL
- Jirsa-masna
- Zíta – maso, uzeniny, h
- Frýdl- pekařství
- Štancl- pekařství
- Gutt-nálevna
- Horáček- řeznictví
- Megrdle- obuvník
- Turna- truhlář
- Svoboda- koloniál
- Fišer- potraviny
- Dědičová- smíšené zbo
- Malík-smíšené zboží
- Piskáčková-cukrárna
- Adamec-chemadrog
- Pakandl- automechan

Železářství UHLÍŘ

hostinec
ger-zahradník
ahradník
ahradník
-zahradník
sedlář
-kovář
-studnář
al-hodinář

Likvidace živnostníků v Byšicích na konkrétních případech

- V únoru 1948 sestaven Místní akční výbor Národní fronty.
- V Byšicích působí tři dílčí organizace KSČ:
  1. sdružuje soudruhy z chaloupek, vede dělník V. Douděra
  2. střed městečka a Pozdůlnici, vede cestář J.Vajsachr
  3. závodní organizace v Grafu
- 1, Většina živnostníků podlehla přesvědčování a nátlaku a vzdala se svých živností . Někteří vstoupili do KSČ za vidinou ponechání majetku. Ti směli zůstat jako vedoucí či řadoví zaměstnanci ve svých bývalých firmách , ostatní se stali zaměstnanci národních podniků.
- ze živností a **maloobchodů** byly do soc. poměru začleněny tři Jednoty. Vedoucími byly: Marie **DĚDIČOVÁ**, Karel **UHLÍŘ** a František **MALÍK**, dalšími soc. podniky byly: **cukrárna Marie PISKÁČKOVÁ** (Kralupské mlýny) a **Chemadropa K. ADAMEC**.
- Nepřízpůsobiví byli obviněni z různých trestných činů. Jako například pan František Kostřánek, Václav Jirsa, Jan Douša z Byšic nebo Karel Merc z Liblic. A byli odsouzeni jako zrádci a šmelináři a přišli o svobodu a veškerý majetek.

Žádosti o zrušení živnosti

Vše: Žádost o zrušení živnosti.

Titl.
Okresnímu národnímu výberu
v Mělníku

v Byšicích dne 19.7.1950.

Podpsaný Bohumil Richtrmec, nar. dne 7.11.1897, ve Vavříně, bytem v Byšicích čp.14, žádá výše uvedený úřad a povelení zrušení těchto živností, provozovaných v obchodní místnosti v Byšicích čp.14.

1. koncese knihkupecká, povelena dne 22.12.1924 č.1/24
2. živnostenský list, obchod galanterií č.117/1924
3. živnostenský list, prodej cukrovinek č.141/1924
4. živnostenský list, prodej petravin č.167/1924.

Jako důvod své žádosti uvádím, že nedostávám pro tato živnostenská povelení žádná zboží. Jis jsem podepsal spojením do Národního podniků Harpa / Distribuční podnik Praha II./

Doufám, že Okresní národní výber v Mělníku, mé žádosti vyhovějí a potvrzení o zrušení živností mi s dnešním datem zašle.

Bohumil Richtrmec
B y š i c e čp.14

Přílohy: 4

1. koncese knihkupecká
3. živnostenské listy.

Vše: Žádost o zrušení živnosti.

Titl.
Okresnímu národnímu výberu
v Mělníku

v Byšicích dne 19.7.1950.

Podpsaný Bohumil Richtrmec, nar. dne 7.11.1897, ve Vavříně, bytem v Byšicích čp.14, žádá výše uvedený úřad a povelení zrušení těchto živností, provozovaných v obchodní místnosti v Byšicích čp.14.

1. koncese knihkupecká, povelena dne 22.12.1924 č.1/24
2. živnostenský list, obchod galanterií č.117/1924
3. živnostenský list, prodej cukrovinek č.141/1924
4. živnostenský list, prodej petravin č.167/1924.

Jako důvod své žádosti uvádím, že nedostávám pro tato živnostenská povelení žádná zboží. Jis jsem podepsal spojením do Národního podniků Harpa / Distribuční podnik Praha II./

Doufám, že Okresní národní výber v Mělníku, mé žádosti vyhovějí a potvrzení o zrušení živností mi s dnešním datem zašle.

Bohumil Richtrmec
B y š i c e čp.14

Přílohy: 4

1. koncese knihkupecká
3. živnostenské listy.

○ Článek z dobového tisku: Ohlas 29.4. 1948

32 podařených »ptáčků« před trestní komisí

Černý den šmelinářů na Mělnicku.

Šmeliny s masem a zdechlinami je příliš draho. - Téměř 1.000 občanů ze všech míst okresů sledovalo líčení. - Několik jich přijelo až z dubského okresu. - Všichni se do sálu nevešili, a proto sledovali soud na ulici, kam byl reprodukován. - Nejvyšší tresty: Merc, Jirsa a statkář Zelený. - Líčení trvalo plných 7 hodin. - Sobotní soud ušetřil šmelinářům celkem za Kčs 1.858.000 pokut, 22 měsíců donucovací pracovní, 10 měsíců a 22 dnů vězení. - Tvrdě proti všem šmelinářům, aby černý obchod ustal.

Lidový dům na Mělníce. -čer-. Až dosud největší případ. Zjištěná celá banda šmelinářů na Mělnicku přilákala do Lidového domu na Mělníce na 1.000 občanů. Krátce po 1. hodině odpoledne zahájil předseda komise pro stíhání černého obchodu soudruh Bedřich Štátný líčení proti 32 parazitům našeho zásobování, kteří se specialisovali výhradně k prodeji masa na černo. Došli tak daleko, že prodávali lidem i zdechliny a uhynulý dobytek. S tím větším odporem sledovali v sobotu občané celou dobu líčení a žádali pro šmelináře ty největší tresty. O sobotní líčení byl tak velký zájem, že jsme mezi přítomnými v sále Lidového domu zahlédli i několik občanů z dubského okresu. Mělnický okres postupuje stále stejně tvrdě proti všem, kteří poškozují naše zásobování. »Tvrdě proti každému budeme postupovat tak dlouho, dokud na našem okrese černý obchod úplně nevymýtíme.« řekl nám po přelíčení soudruh Štátný.

Jako první případ byl projednáván případ správce na statku zrádce Štěpána z Daminěvsi, který prchl za hranice. Správce ing. Viktor Vychodil dal zabít na černo svini, čímž asi 120 kg přírodního masa odejmul veřejnému zásobování. Dostal za to 3 dny vězení a pokutu 5.000 Kčs, náhradní trest 14 dnů vězení. Zisk propadl ve prospěch státu.

Merc — šmelinář ve velkém.
Jako první z 32 výtečnicků přišel na řadu ex-šmelinář Karel Merc z Liblic. Černý obchod s dobytkem a masem prováděl soustavně a šmelina byla jeho výdělkem.
(Dokončení na 2. straně.)

Telefon 2207.
C H O D
Mělník,
de sloužit.
desky, tola.
Mělník
d. Mělník.
L,
zboží,
Koněvova 55.
míg 20», gu-
stavu ze pár
to. 2833.

1948

1949

- Kostřánek – textil
- Uhlíř- KOLONIÁL
- Jirsa-masna
- Zíta – maso, uzeniny, hospoda
- Frýdl- pekařství
- Štancl- pekařství
- Gutt-nálevna
- Horáček- řeznictví
- Megrdle- obuvník
- Turna- truhlář
- Svoboda- koloniál
- Fišera- potraviny
- Dědičová- smíšené zboží
- Malík-smíšené zboží
- Piskáčková-cukrárna
- Adamec-chemadroga
- Pakandl- automechanik

- Hanuš-zámečníci
- Manželová- pohřební ústav
- Čížek- holič
- Procházka-holič
- Vegner-kolář
- Studentský- krejčí
- Březina-krejčí
- Karpíšek-pokrývač
- Mareš- sedlář
- Milerová-švadlena
- Petras-hostinský

- Prchlý-hostinec
- Kitzberger-ahradník
- Vojta-zahradník
- Čížek-zahradník
- Spěšný-zahradník
- Mareš-sedlář
- Kuželka-kovář
- Kolínský-studnář
- Štráchal-hodinář

1950

1951

- Uhlíř-železářství

Jednota

- Svoboda-
- Fišera- potraviny
- Dědičová- směšené zboží
- Malík-směšené zboží

Kralupské mlýny

- Piskáčková-cukrárna
- Adamec-chemadroga

- Hanuš-zámečníci
- Manželová- pohřební ústav
- Čížek- holič
- Procházka-holič
- Vegner-kolář
- Studentský- krejčí
- Březina-krejčí
- Karpíšek-pokrývač
- Mareš- sedlář
- Milerová-švadlena
- Petras-hostinský

- Prchlý-hostinec
- Kitzberger-zahradník
- Vojta-zahradník
- Čížek-zahradník
- Spěšný-zahradník
- Mareš-sedlář
- Kuželka-kovář
- Kolínský-studnář
- Štráchal-hodinář
- Pakandl- automechanik

1952

Jednota

- Uhlíř- železářství
- Dědičová- smíšené zboží
- Malík-smíšené zboží

Kralupské mlýny

- Piskáčková-cukrárna

- Hanuš-zámečníci
- Manželová- pohřební ústav
- Čížek- holič
- Procházka-holič
- Vegner-kolář
- Studentský- krejčí
- Březina-krejčí
- Karpíšek-pokrývač
- Mareš- spedlář
- Milerová-švadlena
- Petras-hostinský

- Prchlý-hostinec
- Kitzberger-zahradník
- Vojta-zahradník
- Čížek-zahradník
- Spěšný-zahradník
- Mareš-sedlář
- Kuželka-kovář
- Kolínský-studnář
- Štráchal-hodinář
- Pakandl- automechanik

Závěr

- Po první pětiletce (1949-1953) je 43,5% výroby součástí socialistického sektoru a obchod z 99% v rukou státu a družstev. Jen někteří bývalí majitelé obchodů se stali vedoucími či směli zůstat jako řadoví zaměstnanci, ale většina z nich přešla do jiných oborů socialistického sektoru. Do šedesátých let soukromý sektor přestal téměř existovat.
- **Vynucený proces poškodil celou společnost- důsledkem byla devastace řemesel a služeb,** jejichž kvalitu a fungující systém se komunistické moci nepodařilo nikdy nahradit.

Zdroje:

- Soukromý archiv Zdeňka Uhlíře
- Kaplan Karel: Československo v letech 1945–1948, Československo v letech 1948–1953, Československo v letech 1953–1966. skripta Praha 1991, Praha 1992
- Marek Pavel: České živnostenstvo v letech 1945-1960, Likvidace živnostníků, řemeslníků a maloobchodníků v českých zemích. Praha 2006
- Sisák Jiří: Nejnovější dějiny středočeského městečka Byšice, diplomová práce, PF UK-Katedra dějin a didaktiky dějepisu 2012
- Státní oblastní archiv Praha-Státní okresní archiv Mělník (SOA PRAHA-SOKA Praha)
- MNV Byšice
- Okresní národní výbor 1948-1949
- Okresní národní výbor 1950- 1953
- Pamětní kniha (2), obec Byšice, okres Mělník 1948-1953
- Ohlas, ročník 1948, 1949, 1950, 1951